

DE KUSTBAROMETER

Gerardus Mercator (Wikipedia)

Door “indicatoren” of graadmeters in beeld te brengen, proberen wij te achterhalen of het kust- en Nederlands-Vlaamse Schelde-beleid voldoende aandacht schenken aan mens, natuur en economische ontwikkeling.

DE VRAAG:

Hoe is het Belgisch mariene onderzoek eraan toe?

DE INDICATOR:

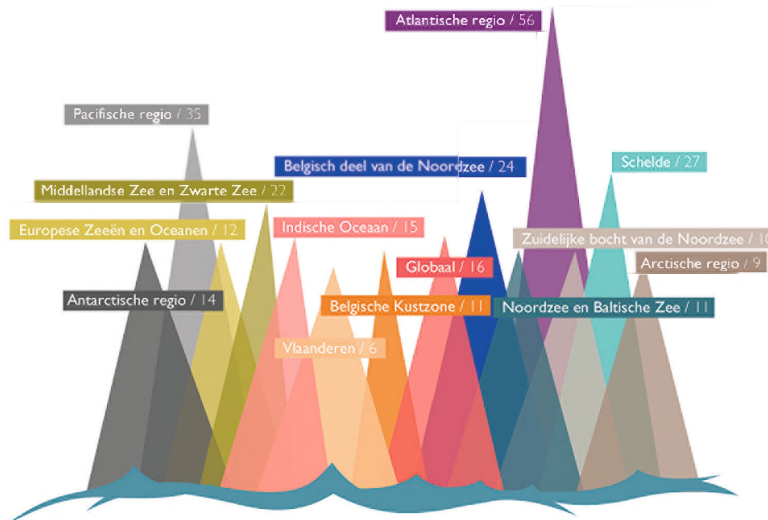
De omvang, diversiteit en productiviteit van het zeeonderzoek in ons land

DE (VOOR)GESCHIEDENIS

Ondanks de geringe omvang van onze zee, kan België bogen op een lange traditie in het mariene onderzoek. Vooral het onderzoek van de kust en zee systematisch werd ingebed in de 20ste eeuw, kon ons land zich beroepen op de marien-wetenschappelijke exploitatie van enkele energieke pioniers. Wie meer wil leren over aanbrenkers zoals de cartograaf Gerardus Mercator (1512-1594), de wis- en natuurkundige Simon Stevin (1548-1620), de biologen vader en zoon Van Beneden (19de eeuw) en de geoloog Alphonse Renard (1842-1903), om er maar enkele te noemen, verwijzen we graag naar www.wetenschappen.be. In de 20ste eeuw kreeg het huidige onderzoekslandschap stilaan vorm met de oprichting van het Zeewetenschappelijk Instituut (ZWI, 1927), later opgevolgd door het Instituut voor Zeewetenschappelijk Onderzoek (IZWO, 1970) en het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ, 1999). Daarnaast speelde ook de opstart van het programmatisch onderzoek van de Noordzee (1970) een toonaangevende rol.

SAMEN STERK EN DIVERS

Het Compendium voor Kust en Zee (www.compendiumkustenzee.be) brengt het huidige Belgische mariene onderzoekslandschap in kaart. Het leert ons dat er in totaal 82 mariene onderzoeksgroepen (MOGs) kunnen worden geïdentificeerd, verspreid over 5 Vlaamse universiteiten (48 MOGs), 5 Franstalige universiteiten (26 MOGs), 2 federale en 4 Vlaamse wetenschappelijke instellingen. Samen tellen deze 82 MOGs 1.075 personen die actief zijn in het mariene onderzoek. Dit komt overeen met 3,9% van het onderzoekspersoneel binnen

De Belgische mariene onderzoeksgroepen hebben een zeer uiteenlopende expertise. Het ruime aandeel van de biologische en aardwetenschappen valt op. Daarnaast wordt echter ook onderzoek gevoerd in niet minder dan 14 andere disciplines. Er is dus Belgische expertise op nagenoeg elk terrein van de maatschappelijke uitdagingen waarmee de internationale mariene onderzoeksgemeenschap geconfronteerd wordt (VL).

het hoger onderwijs en de overheidssector in België. Het personeel kan verder worden onderverdeeld in 160 professoren, diensthoofden en directeurs van onderzoeksgroepen, 670 onderzoekers actief in doctoraatsprogramma's of voortgezet onderzoek en 245 gespecialiseerde medewerkers die het onderzoek ondersteunen (technische medewerkers, laboranten, etc.).

BELGISCH ZEEONDERZOEK SPRINGLEVENDE EN MET EEN INTERNATIONALE SCOPE

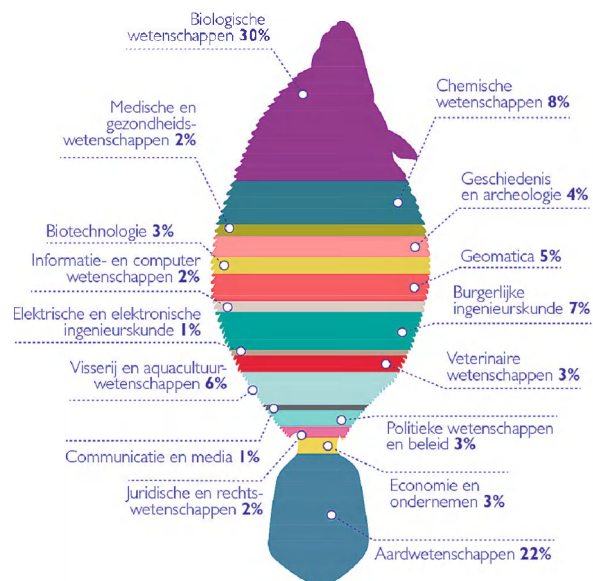
Ook de productiviteit is hoog. Jaarlijks publiceren de Belgische mariene onderzoekers gemiddeld 372 mariene publicaties in zogenaamde peer-reviewed tijdschriften (gepubliceerd onderzoek gevalideerd door collega-wetenschappers). Dit is aanzienlijk als je bedenkt dat de Belgische onderzoeksgroepen hiermee niet moeten onderdoen voor de grote nationale mariene instituten van buurlanden als Duitsland, Frankrijk en Engeland. Bovendien worden de publicaties van de Belgische mariene onderzoeksgroepen veelvuldig geciteerd. Dit toont aan dat het gevoerde onderzoek ook een zekere impact teweeg brengt.

Het werkgebied van de MOGs beperkt zich ook geenszins tot onze kust en het Belgisch deel van de Noordzee. Slechts 30% van het onderzoek wordt lokaal uitgevoerd. De overige 70% grijpt plaats in de meest diverse studiegebieden over de hele wereld. Het internationale karakter van het Belgische mariene onderzoek komt

ook sterk tot uiting in de samenwerkingsverbanden van de Belgische mariene onderzoekers. In 2010 werd bij 68% van de publicaties samengewerkt met minstens één buitenlandse collega. Deze laatste kwamen uit maar liefst 57 verschillende landen.

Hoefte het nog gezegd? Het Belgische mariene onderzoek is springlevend en vormt een aanzienlijk en toonaangevend deel van het Belgische onderzoekspotentieel. Haar sterke wapens zijn de grote diversiteit, de sterke output en het internationale karakter.

Hans Pirlot

Een analyse van de studiegebieden van de Belgische mariene onderzoeksgroepen in 2010 (VL).